

akademiens första år för att sprida tekniska innovationer. Under flera decennier var samlingarna ett bekymmer och på 1960-talet fördes samlingarna över till Nordiska museet. Även akademiens bibliotek har tidvis varit bekvämligt men har funnit sin professionella roll i de nuvarande lokalerna.

Bokens andra och textmässigt stora del berättar om donatorerna och deras stiftelser. Författaren har lagt ned ett omfattande arbete på att undersöka deras livshistoria och redovisa hur stiftelsernas medel har använts. Den utförliga personhistorien avslöjar mycket skilda människooöden.

Donatorerna är personer som inte varit ledamöter i akademien och ofta saknas uppgifter om varför de valde akademien som mottagare. Kopplingarna till lantbruk är ofta svaga och det är svårt att upptäcka mönster i donationerna. Altruism och strävan efter aktning och ära har säkert varit viktiga skäl. Donationer ingick i den kapitalstarka borgerlighetens livsstil. De borgerliga donationerna tillhör det tidiga 1900-talet; de institutionella donationerna ökar efter 1970.

Sedan slutet av 1900-talet har det skett en omläggning av tilldelningen av medel ur donationerna. Kostnadsstegringarna i samhället har medfört att akademien inte kan konkurrera med forskningsråden. Därför ges numera ekonomiska bidrag till synteser, pilotstudier, studieresor och deltagande i internationella konferenser samt för att stödja yngre forskare. Det kan vara svårt att följa donatorns avsikt när förutsättningarna förändras i samhället. Författaren reder ut hur tilldelningen har anpassats till donationens regler.

Förutom donatorerna berättar boken om en mängd personer som verkat inom jordbruk och skogsbruk samt anslutna verksamheter, inte minst forskare. Den andra delen berättar också om organisationer, industrier och andra företag inom näringslivet. De många illustrationerna förklaras med långa och utförliga beskrivningar. De biografiska skildringarna är mycket spännande att läsa. Förvaltningshistorien är viktig, men det är ibland svårt att följa händelseförloppet eftersom det spänner över ett ämnes- och tidsmässigt stort område. Boken är användbar som uppslagsverk och innehåller en stor mängd referenser.

Med tanke på att fältet för akademiens verksamhet vidgats till en bredare syn av de gröna näringarna och att den bedriver historiska studier bör akademiens verksamhet och fonder intressera samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning.

Göran Sjögård, Lund

Nils Hammarén & Thomas Johansson: *Identitet*. Liber, Stockholm 2009. 128 s. ISBN 978-91-47-08896-6.

Könsidentitet, etnisk identitet, nationell identitet, identitet som konstruktion, flexibla och hybrida identiteter, är bara några av de variationer på identitetsbegreppet som behandlas i Nils Hammaréns och Thomas Johanssons bok med titeln *Identitet*. Boken ingår i Libers serie BeGrepbart vars syfte är att introducera läsaren i humaniora och samhällsvetenskap och där varje bok behandlar ett centralt begrepp. Utöver identitet finns böcker som fokuserar t.ex. queer, etnicitet, kommunikation, etik och makt.

Identitet består av tre delar. I den första, "Identitet – mellan psykologi och sociologi", behandlas fyra olika perspektiv på identitet, "som utveckling, roll och livsstil och som nationell/kollektiv identitet" (s. 41). Författarna lyfter bl.a. fram utvecklingspsykologiska perspektiv och deras fokus på inre processer, människans yngre år och psykologiska mognad. De berör också perspektivens begränsningar som generella och abstrakta teorier, fristående från kategorier som klass, kön och etnicitet.

I ett avsnitt om sociologiska perspektiv diskuteras identitet i relation till sociala strukturer, institutioner och positioner. Här behandlas också "roll", ett till identitet närbesläktat och föregripande begrepp. I det efterföljande avsnittet "Identitet som livsstil och mode", som inriktas på identitet som ett kulturellt fenomen, tar skribenterna upp Bourdieus kapitalbegrepp för att visa på hur man kan se på sambandet mellan identitet, konsumtion, stil, smak och makt. De påpekar också att perspektiv på kulturell identitet rör sig mellan å ena sidan yta, föränderlighet och estetik, å andra sidan djupare klassanalyser.

Under rubriken "Nationell och kollektiv identitet" tar författarna utgångspunkt i Benedict Andersons begrepp "föreställd gemenskap", och diskuterar bl.a. för- och nackdelar med mer övergripande kollektiva identiteter. I den första delen ägnas också ganska mycket utrymme åt identitet och moderna medier. Hammarén och Johansson uppmärksammar olika perspektiv på medieanvändning och vad medier betyder för människors identiteter. Här används begreppet medialisering just för att peka på hur medier strukturerar människors vardagsliv och hur identiteter skapas och förhandlas medialt.

Del II, "Kroppen och könet – intersektionella utmaningar", tar sin utgångspunkt i Judith Butlers post-strukturalistiska tankegångar, och författarna förhåller

sig till olika förståelser av kropp och kön. De slår fast att människor är olika med avseende på t.ex. etnicitet, sexualitet och ålder, och att de därför konstruerar skilda identiteter. Vidare betonar de vikten av att se kön i plural, och att könskonstruktioner ska förstås utifrån den kontext där de sker.

Frågan ”Är könet språkligt?” inleder en kunskapsteoretisk diskussion med hänvisningar till Judith Butlers syn på kön, kropp och subjekt. Seyla Benhabib och Toril Moi får fungera som motvikter, och kritik har bl.a. riktats mot att Butler överbetonar språkets betydelse och att hon betraktar subjektet som alltför förutbestämt. Men Hammarén och Johansson tycks ändå försvara Butler när de skriver: ”Kroppen eller naturen kan därmed bara förstås genom de språkliga verktyg – ord och uttrycksformer – vi har tillgång till” (s. 80).

Butler figurerar också i ett avsnitt om subversiva könsidentiteter, där skribenterna bl.a. diskuterar hur unga kvinnor aktivt utmanar etablerade (heterosexuella) identiteter, och utformar ett hyperreflexivt förhållningssätt. Även bland unga feministiska män kan man se likartade utmaningar av hegemoniska identiteter.

Intersektionalitet behandlas med utgångspunkt i Kimberly Crenshaw och hennes syn på identitetspolitik. För Crenshaw var det viktigt att se på identitetsbaserade grupper som koalitioner, eftersom människor då kan organiseras utifrån t.ex. ras, men som en koalition mellan olika grupper, t.ex. homo- och heterosexuella. Fördelen med detta är att man minskar risken för att enbart fokusera på en kategori eller identitet, när människors situation, t.ex. våldsutsatta kvinnors, beror på en sammanflätning av olika kategorier. I slutet av del II kopplas intersektionalitet till postkolonialism och författarna menar att ”intersektionalitetens fokus på motberättelser, alternativa vinklar och osynliggjorda berättelser” (s. 110) passar bra ihop med den postkoloniala teorins ambitioner att konstruera en annan, icke förtryckande berättelse om ”de andra”.

I den sista delen, ”Perspektiv på identitet”, lyfter Hammarén och Johansson fram sina egna synsätt på identitet utifrån fyra begrepppar/frågor: ”Essentialism eller konstruktivism?”, ”Kärna eller process?”, ”Skillnad eller komplexitet?” samt ”Individuell eller kollektiv?”. Här bör man, enligt författarna, förhålla sig nyanserat, och t.ex. inte ensidigt fokusera vare sig struktur eller individ. Det är ”i gränslandet mellan individen och kollektivet som identiteten kultiveras och uttrycks” (s. 117).

Som ovanstående genomgång förhoppningsvis har

illustrerat innehåller *Identitet* många olika perspektiv på och definitioner av nämnda begrepp. Fördelen med detta är att läsaren får en bra översikt över identitetsbegreppets framväxt och skilda användningar. För studenter på universitet och högskola torde boken vara ett användbart redskap för att på ett lättillgängligt sätt förstå ”identitet” och dess skilda innebörder i olika samhällsvetenskapliga sammanhang. Den kan också fungera som ett slags uppslagsbok, där man lätt kan orientera sig i och rekapitulera innebörden av ett visst identitetsperspektiv. En annan styrka ligger i författarnas förmåga att på ett enkelt sätt – men utan att nämnvärt förenkla – förmedla tämligen svårtillgängliga tankegångar. Boken kan inte minst fungera som en lämplig ingång till poststrukturalistiska förhållningssätt till kön. Bra är också att man stundtals kontextualiserar identitetsbegreppet.

En möjlig invändning, som ofta riktas mot den här typen av böcker, är att fördjupningar får stryka på foten för kravet på översikt. Speciellt med ett så mångtydigt begrepp som identitet är det svårt att tillfredsställa båda dessa önskemål. Med tanke på grundutbildningsstudenter skulle jag gärna ha sett ett avsnitt där man resonerat om hur en analys kan utföras med hjälp av identitetsbegreppet, men då hade boken eventuellt hamnat utanför Libers syfte med serien. En annan mindre invändning handlar om att identitetsdiskussionen stundtals hamnar i bakgrunden, t.ex. i redogörelser för hur man kan betrakta och förstå kön. Ett ännu tydligare fokus på ”identitet” hade med andra ord varit önskvärt. En sista anmärkning gäller författarnas egen positionering i slutet av boken när det gäller perspektiv på identitet. Denna positionering kan å ena sidan uppfattas som överflödig, eftersom den är tämligen allmän. Dessutom kan olika forskningssammanhang och kunskapsanspråk kräva skilda identitetsdefinitioner. Å andra sidan innefattar texten i stort tendenser till positioneringar, och med tanke på detta är det till bokens fördel att föredragna synsätt görs explicita. Slutligen, formuleringen ”identitet är ett begrepp som inte är lätt att definiera” (s. 89) kan sägas vara en bra spegling av innehållet i boken *Identitet*.

Bo Nilsson, Umeå

Martin Berg & Jan Wickman: *Queer*. Liber, Malmö 2010. 128 s. ISBN 978-91-47-09053-2.

Inom etnologin och närliggande vetenskaper har inspiration från det queerteoretiska fältet hämtats sedan